

Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії.

Міждисциплінарна курсова робота

з економічної теорії

на тему: « Фіскальна політика України: особливості реалізації в коротко та довго
строковому періодах»

Студента 2 курсу групи ОДС-21

Ільків Андрій Ігорович

Керівник:

Доктор економічних наук, професор

Длугопольський Олександр Володимирович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії :

_____
(підпис)(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)(прізвище та ініціали)

Методичні вправи з української мови
група ДЛ-21

Тема: Фасиліти політики України: особливості
реалізації в умовах та доблестроковому періоду

План

Вступ

1. Суттєвість фінансової політики та задачі конкурентів її реалізації
2. Анализ суттєвих факторів, методів зусиль щодо фінансової політики у умовах та доблестроковому періоду
3. Проведення і контроль зусиль щодо фінансової політики в Україні

Висновки

Список використаної літератури

24.11.2015

Затверджено

Вступ.....	3
1. Сутність фіскальної політики і базові концепції її реалізації	5
2. Аналіз сутнісних форм і методів здійснення фіскальної політики у коротко строковому і довгостроковому періодах	23
3. Проблеми і напрями удосконалення фіскальної політики в Україні	36
Висновки.....	41
Список використаної літератури.....	43
Додатки	

Вступ

Актуальність теми. Дана тема є актуальною через інтеграцію нашої держави у світове економічне співтовариство на сучасному етапі її розвитку, а це кличе за собою впровадження нових стандартів у сфері фіскальної політики України. Оскільки наша держава є країною європейського рівня розвитку яка стала на позиції демократії та ринкової економіки, Україна не зможе розвиватися та існувати окремо від світових економічних процесів. Європейський союз і світове товариство визнали Україну важливим стратегічним партнером. Тому надзвичайно важливо проводити грамотну внутрішню і зовнішню політику в тому числі і фіскальну політику адже Україна знаходиться у тяжкому економічному становищі і гострою проблемою є катастрофічне зuboжіння населення, необхідність пом'якшення соціальної напруги в суспільстві з метою недопущення соціальних катаклізмів, зростання кількості безробітних, збільшення еміграційних рухів, низький соціальний захист населення. Актуальність теми зумовлена швидкими змінами у податковій системі України, які відбулися за останні 10 років.

Дослідження в сфері фіскальних відносин знайшли своє відображення в працях: Козюка В., Г.Манкіна, С. Д. Герчаківського, Крисоватого А.І., Вакуліча І.П., Івашука І.О. та інших науковців.

Також дані питання знайшли своє відображення у працях світових економістів як : Ч. Тібу, Р. Масгрейв, У. Оутс, М.Макконел, Д.Кейнса, Р.Барро та інших.

Мета і завдання . Мета даної роботи зумовлена вивченням досвіду проведення податкової політики і розробкою стратегії розвитку системи оподаткування на майбутнє.

Для того щоб досягти поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання практичного і теоретичного характеру:

- з'ясувати сутність фіскальної політики та охарактеризувати теоретичні засади, їх суть та основні принципи;

- оцінити результативність фіскальної політики в Україні;
- виявити проблеми і перспективи вдосконалення фіскальної політики України.

Об'єктом дослідження. Є податкова система, податкова політика і фіскальна політика України і базові концепції її реалізації.

Предмет дослідження – теоретико-організаційні та практичні засади функціонування інструментарію фіскального регулювання в контексті адаптації України до умов ЄС.

Теоретико-методологічною базою дослідження є фундаментальні положення фінансової науки, викладені у наукових працях зарубіжних та українських вчених у сфері фінансової справи.

Для того щоб вирішити поставлені в роботі завдання і досягти мети я використав діалектичний метод пізнання який дав можливість забезпечити аналіз явищ і процесів під час їхнього розвитку, визначив їхні взаємозв'язок та взаємозалежність. У процесі написання даної роботи також було застосовано методи теоретичного узагальнення, аналізу, історичний метод та системний підхід. Використання методів порівняльного аналізу, графічного зображення, спостереження та формалізації дало змогу проаналізувати вітчизняну практику реалізації фіскальної політики України.

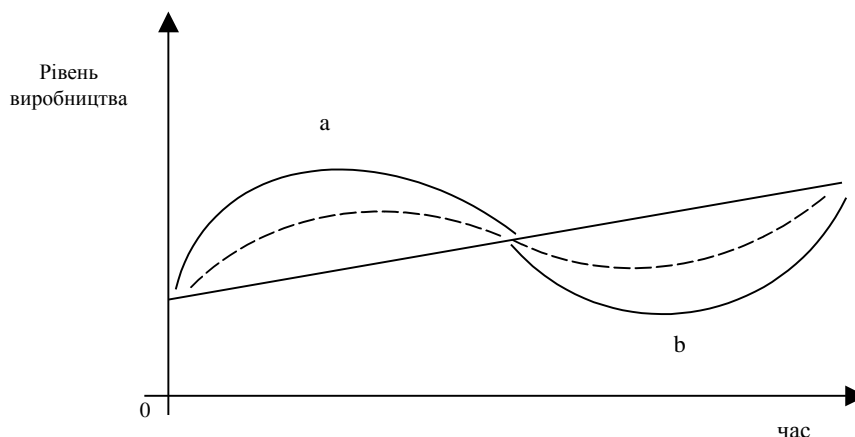
В інформаційним підґрунтям для написання даної дослідницької є нормативні та законодавчі акти , матеріали Державної фіскальної служби, Міністерства фінансів України , Державної служби статистики України , Міністерства доходів та зборів України а також інтернет-ресурси і навчальні видання.

1.Сутність фіскальної політики і базові концепції її реалізації

Фіскальна політика – це вплив держави на економічну кон'юнктуру шляхом зміни системи оподаткування і державних витрат. Будучи основним інструментом реалізації фіскальних інтересів держави вона не обмежується лише стягненням коштів на користь держави. Оскільки реалізація державних функцій на цьому закінчується. Процес формування фінансових фондів які є необхідними для реалізації і забезпечення правильної роботи функцій держави . Останнє на пряму пов'язано із видатками, саме через витрати держава “презентує” себе суспільству: 1) через витрати на утримання апарату управління-оскільки саме в особі державних службовців й існує держава: 2) держава – суспільний інститут діяльність якого повинна бути спрямована на задоволення інтересів членів суспільства, тобто державні видатки мають бути суспільно спрямованими.

Фіскальна політика може бути **стимулюючою** або **стримуючою** залежності від того, якого напрямку розвитку об'єкта впливу прагне досягти держава. Наприклад у випадку коли спостерігається економічне зростання, фіскальна політика для того щоб контролювати інфляцію переходить до розряду стримуючої. В іншій ситуації коли економіка перебуває у депресії чи спаді , фіскальна політика може стати стимулюючою, якщо фіскальними інструментами (зниженням податків та збільшенням видатків) держава збільшує інвестиційні можливості економічних агентів, що призводять до бюджетного дефіциту або до його зростання. [5.с.194]

Мета фіскальної політики полягає в зменшенні коливань на рівнях цін, зайнятості, виробництва та направлення економіки в напрямку стійкого зростання виробництва до тієї межі, яка б забезпечила мінімізацію безробіття. На прикладі роль фіскальної політики можна показати у її впливом на періоди ділових циклів. Цей цикл включає піднесення, за котрим слідує спад ділової активності.(див. рисунок 1 [4.с.25].

Рис. 1. Залежність рівня виробництва від часу

Джерело: [4.с.25]

Використовуються рестрикційні можливості фіскальних інструментів, які полягають у зменшенні коштів, які б могли використовувати економічні агенти, за рахунок підвищення фіскального навантаження або зменшення державних закупів.

Підвищення стримуючого впливу фіскальної політики при нестачі коштів у економічних агентів, на жаль, стимулює останніх зменшувати базу оподаткування (сума з якої сплачується податок), що у свою чергу, призводить до неефективності фіскальних дій щодо збільшення надходжень до державного бюджету. Якщо, до того ж, врахувати, що зміни у державних видатках мають більший вплив на суспільні витрати, ніж відповідні зміни у податках, то слід визнати, що бажання досягти через фіскальну політику певних результатів потребує від держави проведення грошових ін'єкцій, а не тільки створення сприятливих умов для функціонування одиниць господарювання.

Дискреційна фіскальна політика – це фіскальна політика, у рамках якої держава прагне досягти повної зайнятості, економічного росту та зниження інфляції.

Американський вчений Мітч Макконнелл дає таке визначення цього виду фіскальної політики. «Дискреційна фіскальна політика – це цілеспрямоване регулювання парламентом податків та державних видатків для впливу на

реальний ВВП і зайнятість, контролю за інфляцією та сприяння економічному зростанню.»[14.c5]

Дискреційною дією називають ту дію яку особа здійснює за власною волею. Бажано одночасне досягнення повної зайнятості, економічного росту та контролю за інфляцією, але фактично можливе лише досягнення сполучення цих цілей, у якому, враховуючи обставини, пріоритет буде віддано якись одній цілі. Тобто суб'єкт регулюючого впливу діє на свій розсуд – дискреційно. Тому, хоча цілі цієї політики визначені і відображені у найменуванні, проблема вибору цілі не перестає існувати.

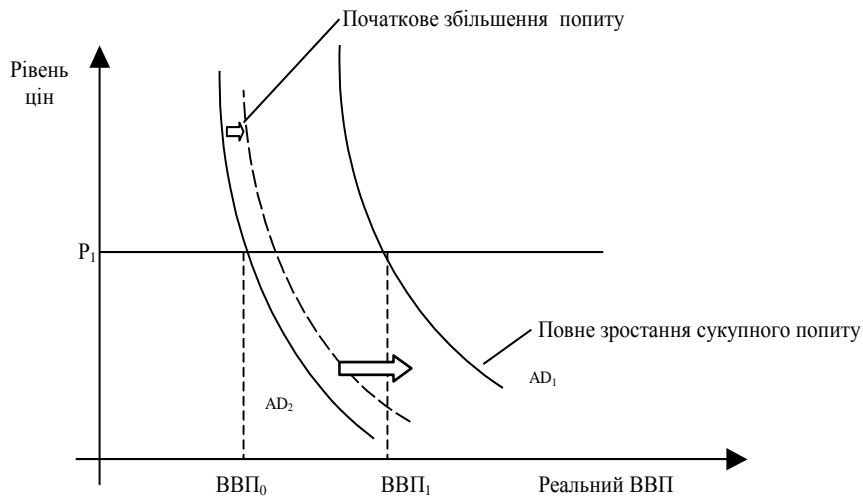
У ринковій економіці з усталеною циклічністю дискреційна політика змінюється у кожній фазі циклу: **рефляційна (стимулююча) політика** під час виходу з кризи (стимулювання економічного росту та зайнятості); **дефляційна (стримувальна) політика** під час економічного росту (стримування інфляції та запобігання “перегріву” економіки).

За економічного спаду нерідко доцільне застосування стимулюючої фіскальної політики. На рисунку 2 [2.c.88] зображено за нашим різке зниження інвестиційних видатків спричинило переміщення кривої сукупного попиту вліво від AD1 до AD2. Можливо, сподівання прибутків від інвестиційних проектів не виправдалися, що призвело до скорочення інвестиційних видатків і зменшення сукупного попиту. Як наслідок знизився реальний ВВП. Це зменшення реального обсягу виробництва супроводжується зростанням безробіття, оскільки для виробництва меншого обсягу продукції потрібно менше робітників. Економіка перебуває у фазі спаду з циклічним безробіттям.[2.c.88]

Що повинен робити уряд? Він може, на власний розсуд, здійснити один з трьох варіантів фіскальних заходів: зменшити податки; збільшити державні видатки; застосувати певну комбінацію попередніх двох.

Якщо бюджет збалансований, фіскальна політика під час спаду чи депресії призведе до появи бюджетного дефіциту.

Рис 2. Застосування стимулювальної фіскальної політики

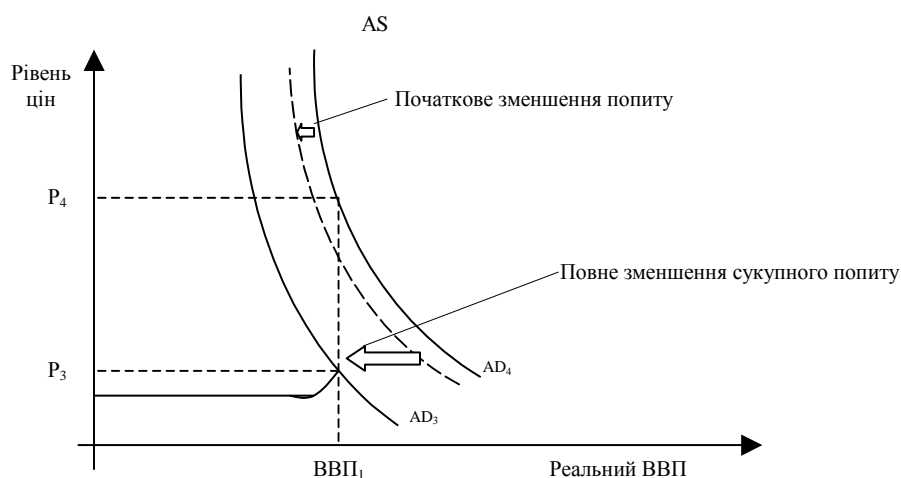
Джерело: [2.с.88]

За інших рівних умов, збільшення урядових видатків спричинить переміщення кривої сукупної попиту вправо, наприклад з AD_2 до AD_1 . Щоб зрозуміти, чому це відбувається, припустімо, що у відповідь на спад уряд ініціює нові видатки на суму 3 млрд. грн. на системи супутникового зв'язку. Подаймо цих 3 млрд. грн. нових державних видатків як відстань по горизонталі між AD_2 та пунктирною спадною лінією праворуч від неї. Крива сукупного попиту переміщується вправо у AD_1 , а сукупний попит зростає більше, ніж на 3 млрд.грн. приросту урядових видатків. Це відбувається завдяки процесу мультиплікації. Крива сукупного попиту переміститься вправо (до AD_2) на віддаль у n рази більшу, ніж та, що відповідає трьохмільярдному приростові урядових видатків.

Уряд може і в інший спосіб – через зниження податків – перемістити криву сукупного попиту вправо, з AD_2 до AD_1 . Припустимо, що керівництво знизило податки з особистих доходів на 4 млрд. грн., що зумовило збільшення на таку саму величину використовуваного доходу. Споживання зросте на 3 млрд. грн., а заощадження збільшаться на 1 млрд. грн. У цьому випадку горизонтальна віддаль між AD_2 та пунктирною спадною кривою на рисунку 2 відповідає початковому

зростанню витратків на споживання на суму 3 млрд. грн. Реальний ВВП зростає, відповідно зростає і зайнятість. [2.с.89].

Стимувальна фіскальна політика має за мету стримати зростання попиту, коли існує інфляція попиту уряд може зменшити свої видатки для сповільнення або усунення інфляції попиту, як видно з рисунку 3, де горизонтальна віддаль між AD_4 і пунктирною лінією відображає зменшення урядових витратків на 3 млрд.грн. Це зменшення витратків перемістить криву сукупного попиту вліво з AD_4 аж у AD_3 , внаслідок процесу мультиплікації.

Рис. 3. Стимувальна фіскальна політика

Джерело: [6.с.46]

Саме як державне керівництво може використовувати зниження податків для збільшення витратків на споживання, так воно може вдатися і до підвищення податків, щоб зменшити витатки на споживання. Так у нашому прикладі, потрібно підвищити податки на 4 млрд. грн., щоб зменшити споживання на 3 млрд.грн. Цей додатковий податок зменшить розмір заощаджень на 1 млрд. грн. Так само при здійсненні фіскальної політики можна вдаватись до поєднання усіх інструментів фіскальної політики.

Фіскальна політика завжди полягає у вирішенні питань: 1) якими повинні бути податки (за розміром і структурою) та інші примусові платежі, формуючі

доходи державного бюджету, щоб і держава могла функціонувати, і економічні агенти відчули дійсний стимулюючий поштовх; 2) якими повинні бути видатки держави (за обсягом і структурою), щоб вони виступили додатковими факторами впливу на економічну сферу.

Дискреційна фіскальна політика у країні з перехідною економікою має певні особливості. Не можливо віддати пріоритет якійсь одній цілі: низький рівень особистого доходу і життя, структурні зміни у виробництві та брак інвестицій не дають змоги виділити одну з цілей. Саме це і є випадок, коли обирається цільова функція, у якій всі цілі мають однакову “ступінь пріоритетності”. Визначення можливостей у досягненні цільової функції інструментами дискреційної фіскальної політики перехідного періоду досить складна справа, оскільки період перебудови суспільних відносин робить високою мірою ризикованим передбаченням майбутнього. Якщо даний підхід буде реалізовано у фіскальній політиці, то досить необтяжні для державного бюджету видатки будуть більш ефективними, ніж прямі інвестиції держави та значне скорочення податків. Прикладом може бути підтримка малого та середнього бізнесу через державні програми розвитку (з однією проблемою – визначення пріоритетів та обсягів видатків).

Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Відповідні зміни рівнів державних видатків та податків відбуваються автоматично. Практика свідчить про те, що чисті податки можуть змінюватись і автоматично, тобто без спеціальних державних рішень. Це пояснюється тим, що переважна більшість податків залежить від доходу і тому змінюється пропорційно до зміни ВВП, навіть при стабільних податкових ставках і рівнях трансфертів.

До податків, які залежать від доходу відносяться податок на прибуток з громадян, транспортний податок та ін. Чутливість податків до ВВП залежить від системи оподаткування. При прогресивній системі рівень податкових ставок зростає за певною шкалою в залежності від зростання доходу. Тому при зростанні ВВП податки збільшуються швидше, ніж дохід. За пропорційною

системою рівень податкових ставок є стабільним для всіх рівнів доходу. Тому податки змінюються пропорційній зміні доходу.

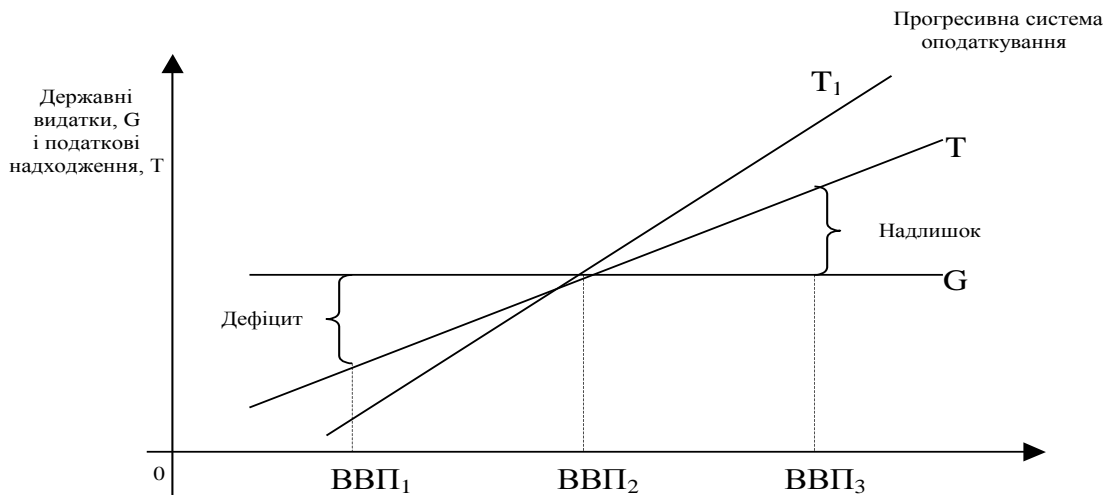
Автоматична залежність чистих податків від ВВП є важливим фактором стабілізації економіки. Стабілізаційна функція чистих податків пояснюється тим, що вони представляють собою вилучення з економіки, тобто втрату її купівельної спроможності. Якщо вони збільшуються, то ВВП зменшується і навпаки. Це означає, що з точки зору економічної стабільності бажано збільшувати величину таких вилучень у періоди, коли економіка прямує до інфляції, і навпаки, зменшувати її величину в періоди, коли намітилася тенденція до скорочення виробництва. Оскільки динаміка автоматичних податків відповідає цим вимогам, вони отримали назву вмонтованих стабілізаторів.

Незважаючи на те, що автоматичні чисті податки виконують стабілізаційну функцію без спеціальних державних рішень, їх ефективність в кінцевому підсумку теж залежить від держави. Але роль держави полягає в тому, що вона вмонтовує, тобто впроваджує в економіку певну систему податків та трансфертних платежів. При внесенні змін у цю систему стабілізаційна ефективність буде змінюватися. Отже, недискреційна (автоматична) фіскальна політика – це тека політика, яка встановлюючи певну систему податків та трансфертів, забезпечує їм можливість виконувати стабілізаційну функцію в економіці автоматично.

Рисунок 4 допоможе зрозуміти, як податкова система створює вмонтовану стабільність. Державні видатки є фіксованими і вважаються не залежними від рівня ВВП. Податки змінюються зі зміною ВВП. Залежність між податковими надходженнями і ВВП відображена зростаючою лінією Т.

Економічне значення залежності між податковими надходженнями і ВВП стає очевидним при врахуванні двох таких моментів:

- податки зменшують видатки і сукупний попит;
- з точки зору стабільності бажано зменшувати видатки, коли економіка йде до інфляції, і збільшувати видатки у період спаду.

Рис.4. Податкова система як основа стабільності економіки

Джерело: [8.с.16]

Коли у фазі піднесення ВВП збільшується, податкові надходження автоматично зростають і, оскільки вони зменшують видатки, то стримують економічне піднесення. Інакше кажучи, якщо економіка переміщується до більшого ВВП, податкові надходження автоматично зростають, зумовлюють зміни у бюджеті у напрямку від дефіциту до надлишку та зменшують загальну суму видатків.

І навпаки, коли ВВП зменшується у фазі спаду, податкові надходження автоматично зменшуються, що збільшує видатки та пом'якшує спад. Зі зниженням ВВП податкові надходження зменшуються, і бюджет змінюється у напрямі від надлишку до дефіциту. На рисунку 5 низький рівень ВВП1 автоматично спричинятиме стимулюючий бюджетний дефіцит; високий і, мабуть, інфляційний рівень ВВП3 автоматично індукуватиме стримуючий бюджетний надлишок. З графіка видно, що масштаб автоматичних бюджетних дефіцитів або надлишків, а, отже, і вмонтована стабільність, залежить від відповідності змін у податках змінам ВВП. Якщо податкові надходження різко змінюються зі змінами ВВП, нахил лінії T на графіку буде крутим і вертикальна віддаль між T і G – дефіцити або надлишки – значною. І навпаки, якщо податкові надходження мало

змінюються при змінах ВВП, нахил буде пологим, а вмонтована стабільність – незначною.

Крутизна лінії T на рисунку 5 залежить від чинної податкової системи. Якщо вона прогресивна – лінія T буде крутішою, ніж у випадку пропорційної податкової системи (пряма T1 – прогресивна податкова система) . За пропорційної податкової системи середня податкова ставка не змінюється при зростанні ВВП. Податкові надходження зростатимуть із збільшенням ВВП за прогресивної та пропорційної податкової систем, і можуть збільшуватися, зменшуватися або не змінюватися взагалі зі зростанням ВВП за регресивної системи. Слід чітко усвідомлювати, що чим прогресивніша податкова система, тим вища вмонтована стабільність економіки.

Вмонтована стабільність дозволяє зменшувати глибину коливань ділової активності. Проте вмонтовані стабілізатори можуть лише послабити, але не скоригувати, серйозні зміни рівноважного ВВП. Для коригування інфляції або економічного спаду нерідко потрібна дискреційна фіскальна політика, тобто зміни у податкових ставках та видатках.

Держава отримує свої доходи переважно в процесі перерозподілу валового національного продукту шляхом оподаткування первинних і вторинних доходів, чітко визначає рівень оподаткування. Система оподаткування є відкритою і зрозумілою. Якщо державі потрібні додаткові доходи на фінансування певних видатків, то підвищити рівень оподаткування вона може тільки гласно, тобто їй так треба обґрунтувати свої розрахунки, щоб з ними погодилося суспільство. Та навіть коли суспільство і не згодне з підвищенням рівня оподаткування, воно хоча б інформоване про це. В цілому при такому варіанті формування доходів бюджету основними об'єктами оподаткування є доходи населення (заробітна плата, особисті доходи підприємців тощо). Це не перевага чи недолік - це об'єктивна властивість економічної системи з даним розподілом валового національного продукту.

На нинішньому етапі податкова політика України вже не може обмежуватися зміною форм податків. Настав час змінювати саму основу податкової системи, бо

нові форми, залишаючись наповненими старим змістом, у кращому випадку нічого не змінюють. Держава заганяє сама себе в глухий кут безмірно роздутою сферою бюджетного фінансування і високим рівнем оподаткування. При такій основі податкової політики не можна ні знижувати рівень оподаткування — бо зросте дефіцит державного бюджету, ні збільшувати податки — бо далі вже нікуди.

Фіскальна політика є важливим фактором регулювання ринкової економіки. Мета фіскальної політики – домогтися макроекономічної стабільності та нормального рівня безробіття на основі розвитку виробництва за допомогою:

- зменшення податків і збільшення державних інвестицій;
- зменшення інфляції шляхом збільшення податків і зменшення інвестицій у виробництво.

Отже, розробка і використання в Україні податкової політики як засобу макроекономічного регулювання є одним з найактуальніших сучасних завдань. Вирішення його потребує вивчення світового досвіду впливу різних засобів податкової політики на економічні процеси. Однак слід враховувати, що в специфічних економічних умовах України ці засоби можуть мати зовсім інші наслідки, ніж у країнах з розвинутою ринковою економікою. В умовах значного рівня монополізації, економічної та політичної нестабільності виробники інвестиційних і споживчих товарів під впливом стимулюючої податкової політики можуть відреагувати на зростання сукупного попиту не збільшенням обсягів виробництва, а їх скороченням і підвищенням цін.

Для того щоб стимулююча фіскальна політика сприяла суттєвому зростанню попиту підприємств на інвестиційні товари і на цій основі - розширенню їх виробництва, вона має поєднуватися з:

- комплексом заходів, в тому числі податкових, які забезпечили б активізацію інвестиційної діяльності комерційних банків;
- активізацією приватизаційних процесів, а також чітким визначенням і гарантуванням прав власності;

- стабілізацією інфляційних процесів, що посилить привабливість інвестицій;
- політичною і правовою стабілізацією, що сприятиме посиленню впевненості інвесторів.

Проведення фіскальної політики в Україні у перехідний період до ринкової економіки ускладнюється потребою одночасного збільшення обсягів виробництва і зниження темпів інфляції. У країнах зі сталою ринковою економікою такої проблеми, як правило, не існує. Там домагаються або зниження інфляції (у тому числі й внаслідок зниження обсягів виробництва шляхом збільшення податків), або збільшення обсягів виробництва (серед іншого - через зниження податків на прибуток корпорацій). Особливості фіскальної політики з 2014 року і до сьогодні характеризуються вдосконаленням системи оподаткування.

У 2014 році можна визначити такі основні ознаки нової фіскальної політики:

- збільшення бюджетних видатків на соціальну сферу;
- збільшення дефіциту державного бюджету;
- проведення децентралізації державних фінансів, внаслідок чого на рівні центру будуть вдаватись лише до тих витрат, які матимуть загальнодержавне значення;
- підвищення податку на землю;

Досвід західних країн засвідчує, що основним об'єктом оподаткування повинен бути прибуток. Але ж у західній ринковій економіці прибуток є дійсним кінцевим результатом виробництва. В Україні ж на сучасному етапі розвитку економічний зміст прибутку ще чітко не сформувався. Використання у країнах з розвинутою ринковою економікою прибутку як основного об'єкта оподаткування товаровиробників зумовлено тим, що там підприємець і власник як суб'єкти відносин з приводу привласнення прибутку прямо зацікавлені у зниженні витрат на заробітну плату і відповідно - у зростанні прибутку. В українській економіці подібне обмеження зростання оплати праці фактично відсутнє. Загалом проблема полягає не в пошуку ідеального об'єкта оподаткування товаровиробників, придатного для будь-якого випадку і на будь-якому етапі ринкових реформ.

Очевидно, що такого об'єкта просто не існує. Головне - гнучко видозмінювати об'єкт оподаткування при зміні об'єктивних умов економічного розвитку (а не політичних уподобань вищого керівництва), постійно шукати найоптимальнішу шкалу податкових ставок. Але при цьому об'єкт оподаткування повинен бути максимально стабільним, піддаватися чіткому обліку, мати безпосереднє відношення до платника, відображати саме його власний вплив на даний об'єкт.

Негативний вплив податку на додану вартість на сукупний попит проявляється також у тому, що він встановлюється не тільки на споживчі товари, а й на послуги. При визначенні оподаткованого обороту (для підрахунків ПДВ) у нього включаються: сума акцизних зборів із підакцизних товарів; суми надбавок до цін, передбачених чинним законодавством. Окрім цього, негативним моментом є наступне: відшкодування виробникам, товари яких не обкладаються вказаним податком, суми податків на додану вартість, що сплачені ними постачальникам, розтягнуто у часі і обтяжено складними умовами. Іншими словами, чим більша собівартість продукції, чим більші розміри прибутку й акцизного збору, тим вагоміша сума податку. Наслідком цього стає зростання цін і розгортання інфляційних процесів. Поки що в Україні механізм реалізації податку на додану вартість не стимулює товаровиробників до зниження затрат виробництва, економії матеріальних і прирівняних до них затрат, впровадження нових технологій і реалізації задумів підприємців.

Проте, без сумніву, податок на додану вартість - необхідний елемент сучасної податкової системи, хоча механізм його нарахування і відшкодування містить багато нерозв'язаних до кінця проблем.

З метою збільшення сукупного попиту потрібно разом з підвищенням мінімального рівня заробітної плати і збільшенням неоподаткованого мінімуму знизити непрямі податки. Важливе значення має зниження частки податків і відрахувань до цільових позабюджетних фондів, що досягають у відпускній ціні товару 60%.

Основним завданням податкової реформи в Україні стало послаблення податкового тягаря. Актуальність цієї проблеми обумовлена тим, що рівень оподаткування в Україні, порівняно з іншими країнами, є одним з найвищих.

Крім того, такий показник, як частка податків, відрахувань та внесків до цільових фондів у доходах від реалізації, неповною мірою характеризує рівень податкового навантаження на суб'єктів господарської діяльності. Це пояснюється тим, що багато податків, і насамперед податок на прибуток, зумовлені не розміром базової ставки, а певними причинами.

Основна з них - розширення податкової бази внаслідок особливостей її розрахунку в Україні, і передусім, обліку витрат, що відносяться на собівартість. Ряд витрат, які в міжнародній практиці відносяться на собівартість, в Україні або включаються в податкову базу, або відшкодовуються за рахунок прибутку після його оподаткування. Підсиленням податкового преса на суб'єктів господарської діяльності в Україні сприяло оподаткування прибутку, отриманого від різних видів діяльності за різними ставками, і обумовлена цим методика обчислення податку на прибуток багатопрофільних підприємств з окремих видів діяльності.

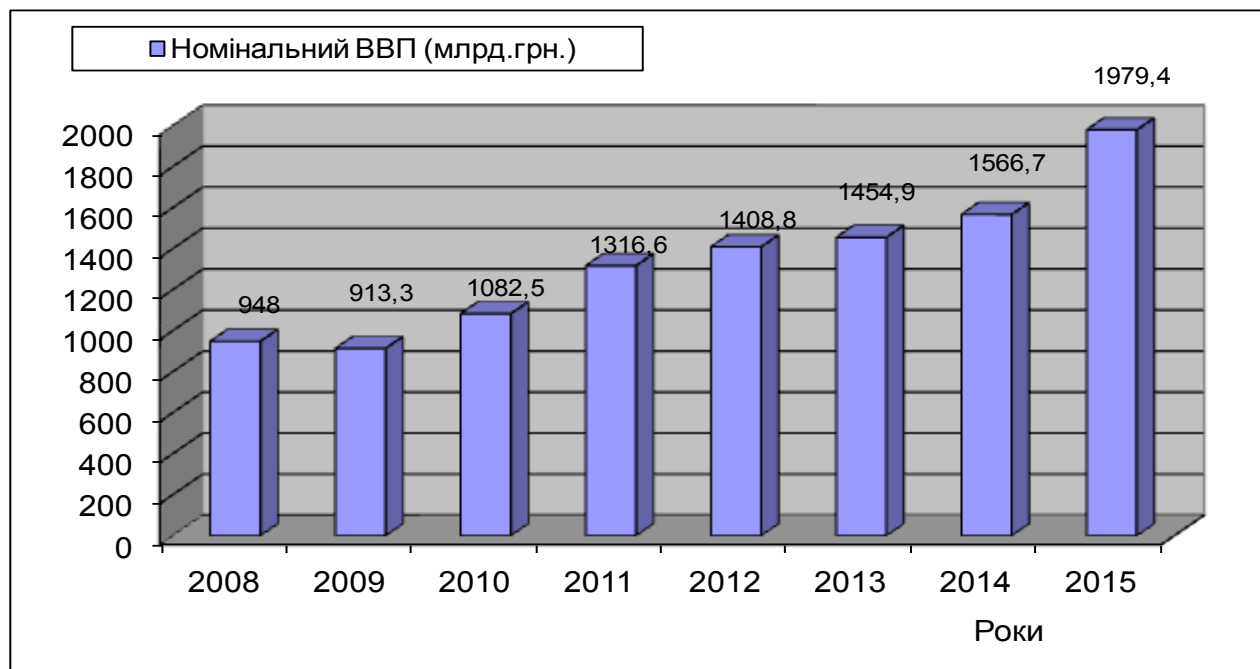
Значне навантаження на господарників несуть і непрямі податки, відрахування та внески до цільових і позабюджетних фондів. Зокрема, ставка ПДВ в Україні є вищою, ніж у багатьох інших країнах (Франція -18,6%, Італія – 18%, Німеччина -14%, Великобританія – 15%, Бельгія - 19%). Більш масштабною є і база цього податку, яка містить елементи, що не мають ніякого відношення до доданої вартості: амортизаційні відрахування, акцизний збір, платежі до цільових фондів. Занадто обтяжливими є нарахування на фонд оплати праці, які вважаються найбільшими у світі. Непрямі податки, нарахування та внески до цільових та позабюджетних фондів підвищують ціни товарів, загострюють проблему їх реалізації. За умов відсутності внутрішніх стимулів для інвестицій держава мала б стимулювати їх зовні, в тому числі і за допомогою податкової політики. Найбільш ефективним засобом такого стимулювання вважаються інвестиційні податкові пільги.

2. Аналіз сутнісних форм і методів здійснення фіскальної політики у коротко строковому і довгостроковому періодах.

Слід зазначити, що податкова система України пройшла певний шлях свого становлення і нині перебуває на етапі вдосконалення. Недосконалість податкової системи України визнається багатьма вченими-фінансистами. Так, професор О.Д. Василик зауважує: "Нинішня податкова система виявилася неадекватною до умов перехідної економіки, створила значні податкові навантаження на суб'єктів господарювання, призвела до невиправданого вилучення обігових коштів підприємств, виникнення додаткової потреби в кредитних ресурсах.[4.186]

Згідно даних Світового банку ми маємо можливість проаналізувати динаміку та прогноз основних макроекономічних показників української економіки у період з 2010 по 2015 роки у додатку 1 [19,с.18].

Динаміка зростання номінального ВВП з 2010 по 2015 рр. добре

проілюстрована на рисунку 1. [15.с.19]

Рис. 1. Динаміка зростання номінального ВВП з 2008 по 2015 рр.

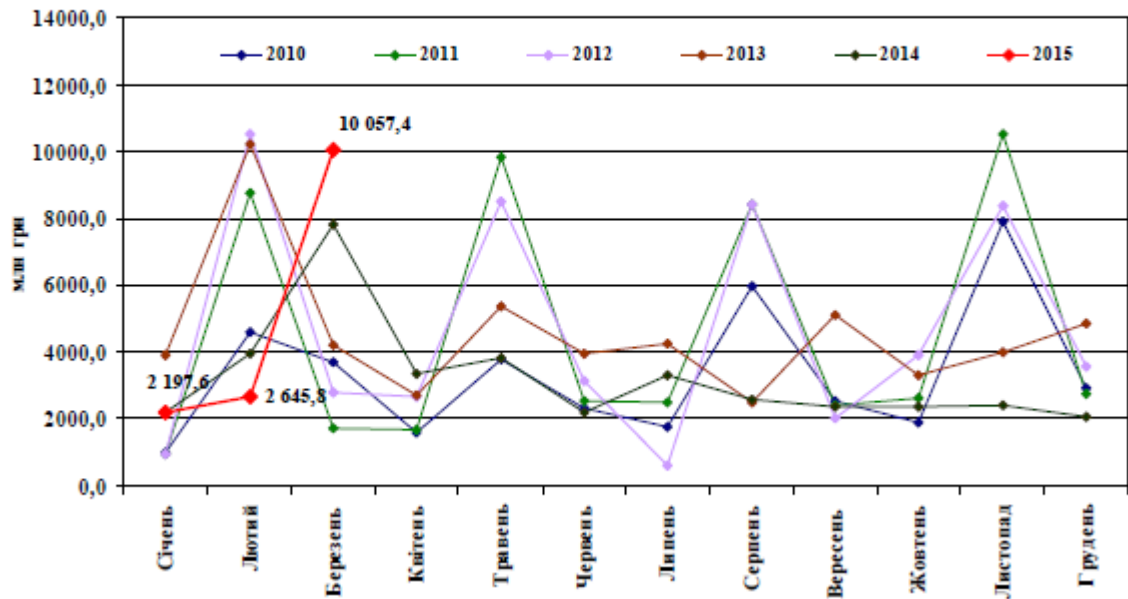
Джерело:[15,с.3]

Отже, можна зробити висновок, що в Україні буде продовжуватись економічне зростання. Надання надмірної кількості податкових пільг зумовило не обґрунтований перерозподіл ВВП, створило неоднакові економічні умови для господарювання. Все це призвело до утворення значного неофіційного сектору економіки, ухилень від оподаткування, затримки податкових надходжень.

Так проаналізувавши доходи і видатки з бюджету України 2013-2015рр. Можна буде зрозуміти що саме у фіскальній політиці відбувається краще а що гірше. Так для початку розглянемо дохідну частину нашого бюджету у додатку. 2 З якого видно що виконання дохідної частини зведеного бюджету за січень – березень 2015 року становило 140,3 млрд/грн, що на 28,1 млрд/грн, або на 25% більше ніж у попередньому році. Також можна побачити що річний план виконано на 24%. А рівень фактичних надходжень становив у 2014 році 24,6%. До дохідної частини державного бюджету з урахуванням між бюджетних трансфертів надійшло 113,2 млрд/грн, що на 24,4 млрд/грн, або на 27% більше за аналогічний показник 2014 року. Основним чинником зростання бюджетних надходжень стало збільшення надходжень податку на додану вартість на 15,3 млрд/грн. При цьому у вказаному періоді збільшилися й обсяги відшкодування податку з бюджету до 12,0 млрд/грн. Проте най суттєвішою зміною в структурі як зведеного так і державного бюджетів є значне збільшення частки податкових надходжень на 10,6% це пов'язано зі збільшенням від оподаткування імпортних операцій. В одночас зменшилися частки таких податків, як податок на прибуток підприємств, збори на використання природних ресурсів та інші.

Зменшення частки не податкових надходжень на 10,8% відбулося в наслідок суттєвого скорочення обсягів коштів, Перерахованих НБУ відповідно до законодавства. Також у додатку видно що до державного бюджету 14,9 млрд/грн податку на додану вартість, що на 3,6% менше показника попереднього року, таке скорочення було прогнозоване і пов'язане і авансовою сплатою податків, з огляду на результати попереднього року. Що місячна динаміка надходжень податку на прибуток підприємств подібна до минулорічної, але відрізняється від попередніх років (див. на рис.6)[21.c24]

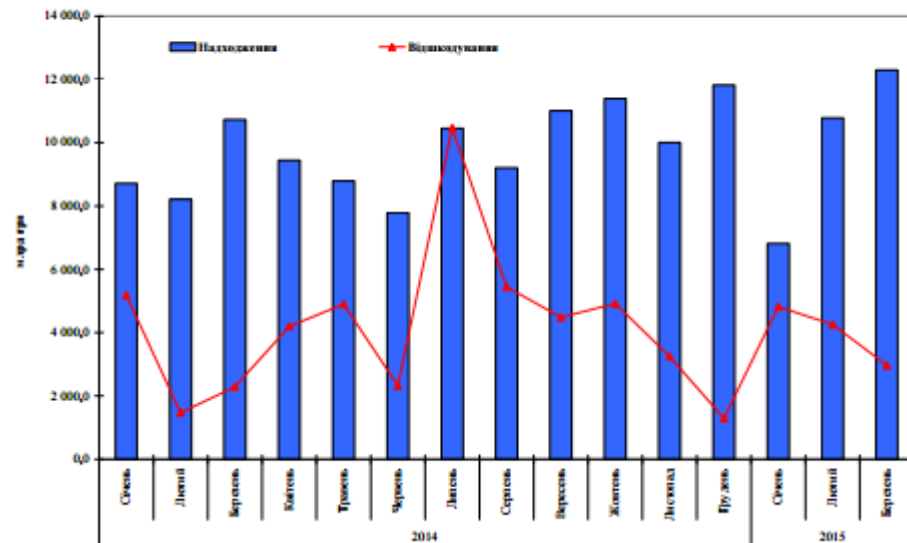
Рисунок 6. Динаміка щомісячних надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету у 2010–2015 роках

Відемна динаміка надходжень податку на прибуток у 1 кварталі 2015 зберіглася в основному через відемні показники, продемонстровані банківським сектором, який сплатив в двічі менше податку, ніж у попередньому році. Решта категорій показали незначне падіння – 4,7%(приватні підприємства) і на 3,1% підприємства державної форми власності або навіть певне зростання - 13,1% (підприємства з іноземним капіталом). (Див в діаграму 2.)

Усічні – березні 2015 року до державного бюджету надійшло 43,0 млрд/грн податку на додану вартість, що на 15,3 млрд/грн, або на 55,4% більше за попередні показники 2014 року. Зростання відбулось на сам перед через збільшення надходжень ПДВ як із вироблених Україною товарів і послуг(на 6,1 млрд/грн) так і з ввезених на територію України товарів і послуг (на 12,5 млрд/грн). Разом із збільшенням ПДВ відбулося й збільшення відшкодування податку з бюджету до 12,0 млрд/грн. Це на 3,1 млрд/грн більше ніж у 1 кварталі 2014 року. Середньомісячний обсяг відшкодування податку з бюджету у 2015 році трохи зменшився і становив 4,0 млрд/грн. на місяць (див.рис. 7)

Рисунок 7.
Щомісячні обсяги надходжень податку на додану вартість та відшкодувань податку з бюджету в 2014–2015 роках

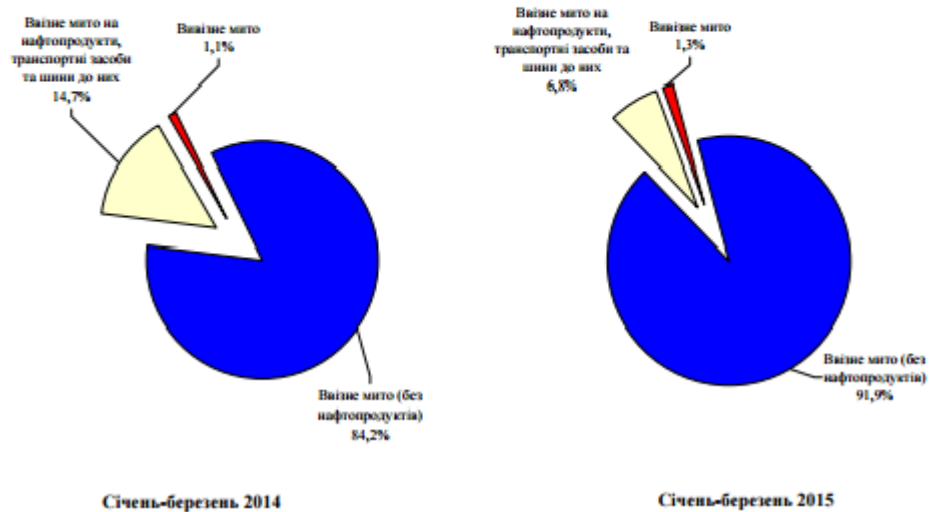

У 1 кварталі 2015 до державного бюджету надійшло 6,3 млрд/грн податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, що на 3,9 млрд/грн більше відповідного показника минулого року. Основним чинником збільшення цього виду бюджетних доходів стало зростання на 3,8 млрд/грн або майже в тричі, обсягів сплати ввізного мита. Втім таке збільшення пояснюється не нарощуванням обсягів ввізної продукції (обсяги імпорту у 2015 скоротилися на 36,5%). В порівнянні з іншими роками структура податків на міжнародну торгівлю зазнала змін у частині ввізного мита внаслідок зменшення надходжень сплати мита на нафтопродукти і транспортних засобів та шин до них. Зокрема відбулись такі зміни:

- частка надходжень ввізного митана збільшилась на 7,7%
- часта вивізного мита збільшилась на 0,2%
- частка ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них зменшилася на 7,9%

У загальному вигляді це представлено на рисунку 8.

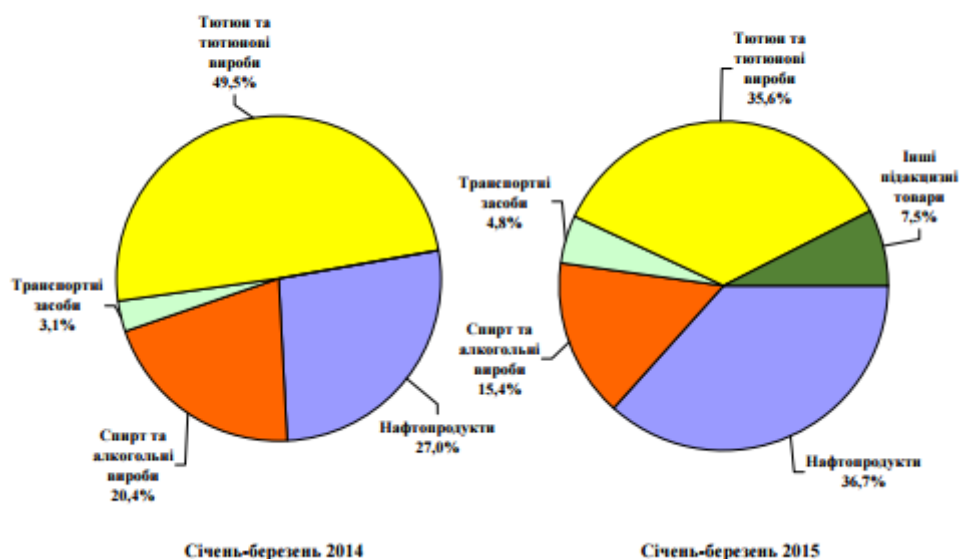
Рисунок 8.
Структура надходжень податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції до державного бюджету за січень – березень 2014–2015 років

Надходження акцизного податку становило 12,5 млрд/грн, що на 15,9% менше відповідного показника минулого року. Рівень виконання річного плану становить 17,3% (у той час як у 2014 році у 1 кварталі надійшло 21,6% від фактичного річного обсягу з цього джерела). Це свідчить про ризик не виконання річного плану з надходжень акцизного податку до бюджету. Частка надходжень акцизного податку з вироблених в Україні товарів суттєво зменшилася і становила 61,1% від загальних надходжень податку проти 82% у 2014 році.

Структура акцизних надходжень представлення на рисунку 9.

Рисунок 9
Структура надходжень акцизного податку до державного бюджету
за січень – березень 2014–2015 років

У 2015 році групу підакцизних податків юло розширено за рахунок віднесення до них електричної енергії з одночасним скасуванням збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електро та тепло енергію. З цього джерела надійшло 0,9 млрд/грн. Основним чинником збільшення акцизних надходжень стало зростання надходжень акцизу з нафти та нафтопродуктів більш як у два рази що відбулося внаслідок збільшення у 2015 році ставок акцизного податку на нафтопродукти, а також розширення переліку продукції яка підлягає оподаткуванню.

Що ждо аналізу видатків у зведеному та державному бюджетах за січень-березень 2015 року то видатки ЗБУ виконані у сумі 126 млрд/грн, що становить 20% річного планового показника, у тому числі видатки загального фонду 113,3 млрд/грн або 22%(див у додаток 3).

Як свідчать дані з таблиці рівень виконання видатків зведеного бюджету незнаяно збільшився – на 1 % в порівняні з 2014 роком. При цьому вилатки загального фонду в продовж аналізованого періоду виконані на рівні, що на 0,6% менше показника попереднього року, спеціального фонду фонду збільшилися 10,2%.

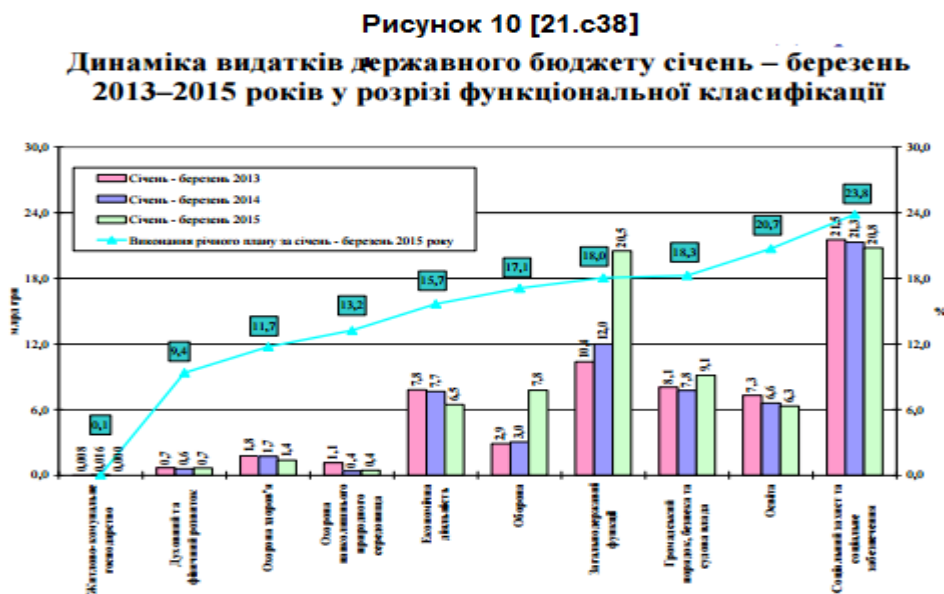

Видатки ДБУ з урахуванням між бюджетних трансфертів становили 108,8 млрд/грн що на 14,2% більше ніж у 1 кварталі 2014 року. Рівень виконання річного плану також збільшився на 0,5% щодо показника попереднього року та склав 19,1%. (див дод.3)

Видатки ДБУ без урахування міжбюджетних трансфертів склали 74,3 млрд/грн, що на 12,4 млрд/грн більше показника минулого року. Рівень виконання річного плану також збільшився на(0,6%) щодо минулорічного показника і становив 18,8%.

Також видатки можна поділити за функціональною класифікацією. Упродовж кварталу найкраще фінансувалися видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення (23,8% річного планового обсягу), освіту (20,7%), громадський порядок, безпеку та судову владу(18,3%) (див. рисунок 10)

Найменші показники виконання річного плану спостерігаються за видатками на житловокомунальне господарство і духовний та фізичний розвиток- 0,1% та 9,4% відповідно.

Порівняно з аналогічним періодом 2014 року збільшення обсягу видатків відбулося менш ніж за половиною статей за функціональною класифікацією видатків. Найбільше зросли видатки на загально державні функції – на 70,9% (на 8,5 млрд\грн, оборону – 2,5 раза на (4,7 млрд\грн), громадський порядок, безпеку

та судову владу – на 18% (1,4млрд\грн). Видатки соціального спрямування державного бюджету становили 29,2 млрд\грн , що менше минулорічного показника на 1,1 млрд\грн або на 3,6%. Їх рівень виконання 21,4% що на 0,5% менше минулорічного показника.

У структурі фактичних видатків мають місце зміни порівняно з останніми роками (див у додатку 4) Збільшилися частки видатків на загально державні функції на 5,9% порівняно із 1кварталм 2014 року, за рахунок частки видатків на обслуговування боргу на 6,8% а також на оборону на 3,8%. Зменшилися частки видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення (на 3,8% в порівнянні з 1 кварталом 2014 року) економічну діяльність 2,3% міжбюджетні трансферти 1,7%, освіту 1,3 % та охорону здоров'я 0,6%. Поряд із цим, як і у минулих роках найбільші частки припадають на міжбюджетні трансферти (32,4%), та на соціальний захист та на соціальне забезпечення(19,1%).Водночас слід зазначити що велика частина міжбюджетних трансфертів спрямовується на надання пільг, субсидій, допомог тощо, а отже також на соціальний захист та соціальне забезпечення. Загальна частка коштів була спрямована загально державні функції (18,9%) що на сам перед пов'язано з борговим навантаженням на бюджет у вигляді обслуговування боргу(15,7% усіх видатків) Для прикладу сума витрачена на зазначені цілі у 1 кварталі 2015 року є у 2,6 рази більшою за видатки на духовний і фізичний розвиток, у 12,4 раза перевищує видатки на охорону здоров'я Та у 2,7 раза – видатки на галузь освіти. Це дає змогу зробити висновок що Більша частина видатків йде на погашення державного боргу і через це страждають інші ланки економіки України. Але не слід забувати про те що податкова система України пройшла певний шлях свого становлення і нині перебуває на етапі вдосконалення. Основним положенням, яке має визначити структуру податкової системи, є чинна система витрат держави на економічні й соціальні цілі, встановлена її законодавством. Без докорінної зміни складу і структури витрат держави реформувати податкову систему неможливо. Суть питання полягає в тому, що на сьогодні бюджет залишається майже єдиним джерелом фінансування витрат на соціальний захист населення та утримання

соціально-культурної сфери. Ці витрати провадяться нині за мінімальними нормативами надання соціальних благ і послуг, тому скорочення доходів бюджету може призвести до цілої низки небажаних соціальних наслідків. Через складну та нестабільну економічно-соціальну ситуацію в Україні більшість експертів прогнозують в цілому активізацію інвестиційного попиту у відповідь на певну макро-стабілізацію та необхідність проведення модернізації економіки, підвищення науково-технологічного потенціалу й відповідно підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, розбіжність у поглядах щодо динаміки інвестицій у перспективі є значною. Варіація досягає 18 відсоткових пункта від 0% до 18,0%, усереднений показник складає 7,8%. Більш високими темпами ніж у прогнозі 2015-2016 роки передбачається і зростання приватного споживання: усереднене значення реального приросту дорівнює 3,6%.

Прогнози середньорічного обмінного курсу гривні до долара США за період 2017–2019 роки коливаються в межах від 23,00 до 35,67 грн/дол. США (усереднене значення – 27,58 грн/дол. США). В цілому усереднений показник щодо зростання ВВП України у 2017–2019 роках становить 2,8%. Розбіжність між мінімальним та максимальним значенням складає 2,8 відсоткових пункти (розходження від 1% до 3,8%). У бюджетній сфері прогнозується, що у середньостроковому періоді видатки бюджету перевищуватимуть доходи (усереднене значення дефіциту бюджету складе 2% від ВВП за 2017–2019 роки з максимальним значенням 3,5% ВВП).[11.с 35]

3. Проблеми і напрями удосконалення фіскальної політики України.

На сучасному етапі наша країна пререживає складні часи економічному та соціальному розвитку. Одним із основних елементів регулювання економіки для держави виступає система оподаткування. Однак яким буде це регулювання та скільки ефективним з точки зору податків на вирішення соціально-економічних проблем неможливо визначити без чітко вираженої державної податкової політики яка в ідеалі має відповідати економічним політичним та соціальним реаліям і бути спрямованою на виконання бюджетів усіх рівнів.

Природа фіскальних проблем полягає в тому, що їх невдається вирішити повністю. Вони можуть відроджуватись не тільки у разі надзвичайних ситуацій (наприклад війни або стихійного лиха), нештатного зовнішнього шоку або просто погіршення зовнішньої економічної конюнктури.

До сьогодні найбільш проблемними були питання взаємовідносин між бюджетами різних рівнів з приводу розподілу між ними доходів і видатків, невідпрацьованості і неузгодженості податкового законодавства, яке визначає склад податкової системи та механізм визначення сплати податків. Наша держава не маючи практичного досвіду і наукового обґрунтування фіскальної політики розвивалася експериментальним шляхом, нерідко роблячи на ньому хибні кроки. Одним з найнеправильніших кроків з боку наших політичних діячів є затягування реальних реформ у соціально- економічній сфері і критичний рівень життя переважної більшості населення. Саме це заважає забезпечити соціальний консенсус і об'єднати націю навколо ідей фіскальних реформ. Податкова політика України є далеко не ідеальною і має багато недоліків які в свою чергу призводять до суперечностей у соціально-економічному житті. У таблиці 3 наведенні основні недоліки податкової політики в Україні та форми їх прояву.

Табл. 3 Основні недоліки податкової політики України [15.с.19]

Недоліки	Форма прояву
Відсутність цілеспрямованості	Суперечливі цілі та вимоги не чіткість соціально-економічної доктрини держави, неузгодженість складових економічної політики.
Переважно фіскальний характер	Ускладнює реалізацію інших функцій податків, особливо регулюючої та стимулюючої, що не забезпечує реалізацію економічної політики держави.
Не ефективна структура податкової системи	Переважна частина податків сплачується юридичними особами.
Переважання непрямих податків	Перекладаються на кінцевих споживачів, виступають чинником зростання внутрішніх цін, звуження внутрішнього ринку.
Широке розповсюдження податкових пільг	Втрати податкових надходжень у зв'язку з безсистемним наданням пільг, відсутністю чітких критеріїв їх надання і методів контролю за цільовим використанням коштів, що зекономлені в результаті надання пільг; втрати надходжень у зв'язку з не законним отриманням пільг.
Високий рівень податкового тягаря і нерівномірність його розподілу	Не стимулює до розвитку підприємницької діяльності, зростає недоїмка за податковими платіжками у бюджет; сприяє тінізації доходів і їх приховування від оподаткування.

На сучасному етапі економічного розвитку у державі спростерігаються значні фіскальні суперечності між:

- 1) Рівнем соціально-економічного розвитку, обсягами податкового потенціалу та обсягами податкового навантаження.
- 2) Податковим навантаженням та наданих регіонам трансфертів.

3) Рівнем соціально-економічного розвитку та обсягами податкового потенціалу та фінансової допомоги з боку держави.

Такі суперечності значною мірою зумовлені:

- Надмірною централізацією фінансових ресурсів.
- Штучним завищенням прогнозованих показників податкових надходжень у місцеві бюджети.
- Що річним переглядом нормативів відрахувань від регульованих податків на користь держави.
- Неefективним перерозподільчим механізмом.

З метою усунення нагромаджених помилок і забезпечення комплексного підходу до системи оподаткування пріоритетне значення має створення механізму регіонального розвитку та удосконалення податкової політики з метою формування стабільної дохідної бази місцевих бюджетів, розмежування повноважень між центром та регіонами, обґрунтування рівня регіональних видатків і преференцій.

Важливого значення набуває вдосконалення податкової системи, що є важливим аспектом економічно-суспільних рухів в Державі. Вдосконалення системи оподаткування повинне здійснюватися, виходячи зі стратегічно поставлених цілей – побудови конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки й інтеграції у європейське співтовариство [2].

Отже, основними завданнями щодо удосконалення податкової системи мають стати такі:

- вдосконалення податкової системи на законодавчому рівні, зокрема внесення поправок до Податкового кодексу. Це пояснюється нестабільністю податкового законодавства яка дуже сильно переобтяжує планування і прогнозування діяльності в майбутніх періодах і підвищує ризики розвитку;
- Збільшення результативності адміністративної системи оподаткування. Як стверджує В. С. Філонич, «За обтяжливістю для бізнесу податкова система України займає останні місця у міжнародних рейтингах конкурентоспроможності».

- Провести детінізацію економіки. Українська економіка сильно потерпає від підприємців які ухиляються від сплати податків, дані підприємства посилюють свою конкурентну спроможність на ринку не за рахунок удосконалення виробництва чи розробці ефективних стратегій продаж , а через особливі відносини з органами влади. Саме так у нашій країні створюються штучні умови для існування непотрібних товарів і послуг, також перекриття кисню молодим та євро-інтегрованим підприємствам.
- Потрібно розвивати і відроджувати депресивні регіони створивши спеціальні економічні зони (СЕЗ) і території пріоритетного розвитку (ТПР). Для даних територій потрібно створити особливі умови оподаткування що в свою чергу прихилить інвестицій до регіонів. Однак для збереження територіального балансу потрібно провести детальні дослідження.
- Науково обґрунтоване надання пільг . Серед пільг найменш ефективними є Галузеві пільги через те що їх результативність залежить від доцільного визначення пріоритетних галузей . Правильним буде надання пільг молодим галузям адже на цьому етапі вони потребують захисту і підтримки з боку держави від зовнішньої економічної конкуренції.

Таким чином, податкова система України потребує подальшого удосконалення, що пояснюється наступним: забезпечення використання конкурентоспроможності національної економіки значною мірою визначається ефективністю системи оподаткування. Зараз в Україні розпочався новий етап реформування податкової системи, що потребує теоретичного переосмислення проблем оподаткування. До 2018 року податкову політику буде реформовано на підставі Стратегії реформування податкової системи України.[16]

Одним з Найбільших факторів що стримує економічний розвиток України і робить її не привабливою для інвестицій з боку інвесторів є непередбачуваність і непослідовність нормативного і законодавчого середовища це найбільше відображено у бюджетній сфері. За останні 5 років в Україні спостерігався нерівномірний розподіл податкового тягаря; продовження утримання значних пільг та привілеїв; значна частка надходжень від приватизації, яка закладалася в

попередні роки в дохідну частину бюджету й використовувалася на споживання та погашення боргових зобов'язань, а не на фінансування підприємств [20].

Для того, щоб визначити чинники вдосконалення бюджетної політики на даному етапі економічного розвитку України, необхідно виділити такі основні її проблеми, як: незбалансованість зобов'язань і ресурсів на всіх рівнях бюджетної системи і надмірність боргового тягаря; неефективність і обтяжливість податкової системи; неефективність значної частини бюджетних видатків; перевищення державних потреб і зобов'язань; незавершеність формування ефективної системи управління державними фінансами.[8,с.206]

В період економічної кризи політика нашої держави повинна бути спрямована на наповнення бюджету та оптимізацію витрат але це виливається в одну з найгостріших проблем фіскальної політики. Ефективне проведення реформ щодо фіскальної політики повинно підвищити конкурентоспроможність України на світовій арені, активізувати інвестиційну складову, позитивно вплинути на структурні процеси у реальному секторі економіки, забезпечивши динамічне зростання економіки разом із підвищенням рівня та якості життя населення.

Отже Україні для переходу до стимулюючої бюджетної політики потрібно вирішити два взаємовиключні завдання – збільшення доходів до бюджету та зменшення податкового тягаря до рівня, що сприяє зростанню виробництва. Це нам показує складність використання фіскальної політики як регулятора економіки. Використання неадекватної фіскальної політики або строга орієнтація на зарубіжний досвід може призвести до негативних наслідків.

Висновки

Наша країна переживає не легкі часи пов'язані із загостренням геополітичного конфлікту на сході України та світовими кризами які також не обходять боком нашу державу, все це і багато інших факторів показують основні проблеми і недоліки сучасної фіскальної політики які пов'язані, з одного боку, недосконалістю ринкової економіки, яка призводить до збільшення кола суб'єктів господарювання, які мають право на безпосередню участь на міжнародному ринку, з іншого боку – із нахилом розвитку міжнародних відносин в умовах зростаючої глобалізації світової економіки, за таких умов надзвичайно зростає роль держави у формуванні обґрунтованої та результативної фіскальної політики, яка відіграє важливу роль забезпечені ефективної національної економіки.

В роботі з'ясовано, що поняття «фіскальна політика» є макроекономічною категорією, яка є складовою внутрішньої та зовнішньої політики держави, що визначає систему принципів, напрямків і механізмів організації фіскальної політики. Проаналізувавши політику європейських держав та зважаючи на досвід формування та реалізації фіскальної політики, особливо за умов поглиблення інтеграційних процесів та створення світових і регіональних економічних угруповань, свідчить про складність цього процесу та потребу у використанні різноманітного спектру стратегій і тактик, що ґрунтуються на науково обґрунтованих позиціях.

На сучасному етапі розвитку можна виділити три основні фінансово-економічні проблеми, які повинні вирішуватися в ході реалізації фіскальної політики держави:

- 1) Відсутність традицій сплати податків в Україні ;
- 2) Незначна фіскальна роль податків і зборів та відсутність прав у органів місцевого самоврядування запроваджувати на своїй території власні податки і збори.
- 3) Забезпечення повноти та своєчасності надходжень коштів від справляння податкових платежів до доходної частини державного бюджету.

Напрямки модернізації фіскальної політики:

- Потрібно оптимізувати і скоротити перелік державних цільових програм. Це можна пояснити тим що в Україні налічується понад 200 державних програм , які формуються суперечачи пріоритетам держави а фінансування їх відбувається вибірково;
  - Аналіз та план розробки економічних критеріїв для виділення бюджетних;
  - Оптимізувати структуру видатків для ефективнішого розвитку освіти і науки. В час коли світ розвивається стрімко, нашій державі потрібно розглядати фінансування освіти як засіб зростання інтелектуального капіталу нації;
  - Створення і закріплення на законодавчому рівні спеціальних процедур вибору і перегляду пріоритетів фінансування наукової діяльності;
  - Формування і розробка нової системи фінансової підтримки регіонів.
  - якісна оптимізація казначейської системи виконання бюджетів регіонів;
  - Створення системи контролю за напрямком використання державних витрат;
  - Створення і розробка ефективного плану управління державним боргом.
- Нам потрібні постійні наукові дослідження у сфері фіскальної політики для того щоб забезпечити податкову і бюджетну політику доцільними та достовірними даними що дозволить приймати ефективні рішення відповідно до соціально-економічних умов які склалися в Україні, а це в свою чергу призведе до покращення економічної ситуації економічного і дозволить нашій економіці конкурувати на світовому ринку.

Список використаної літератури

1. Конституція України. Затверджена ВРУ 28.06.96// Відомості ВРУ.–1996-№30.
2. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2012 року.- К.: Атака, 2013.
3. Дискреційна складова фіскальної політики в Україні/ Артем Вдовиченко // Журнал європейської економіки. – 2013.-Т. 12, №2 : черв. – С. 165-177.
4. Закон України “ Про Державний бюджет України на 2012 рік” // Урядовий кур’єр. - 2011. - № 22. – С. 36-39.
5. А. І. Крисоватий, С. Д. Гречанський, М. Р. Ібрагімов [та ін.] /Регіональна фіскальна політика : практичні засади та практичні домінанти реалізації в Україні : монографія / ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – 402с
6. А. І. Крисоватий, Л. П. Амбрик, М. П. Бадида [та ін.] / Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку : монографія /; за наук ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 460 с.
7. Вдовиченко, Артем Дискреційна складова фіскальної політики в Україні [Текст] / Артем Вдовиченко // Журнал європейської економіки. – 2013. – Т. 12, № 2 : черв. – С. 165-177.
8. С. І. Юрій, А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук /Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні : монографія / – Тернопіль. : ТНЕУ, 2010. - 292с
9. С. Циганов, Т. Табакова / Фіскальна і монетарна політика – складові забезпечення./ Вісник Національного Банку України. - 2014. - №5. – С. 34-39.
10. Карлін, М. І. Соціальна і фіскальна політика держави: проблеми регіональної координації в умовах нового етапу глобалізації [Текст] / М. І. Карлін // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 2. – С. 34-44

11. Р. Ю. Римарська / Фіскальна політика та економічне зростання в Україні / Стратегічні пріоритети. – 2015. - №3. – С. 79-85.
12. Фіскальний механізм сутність, інструменти та принципи його дії / І. Канцур // Світ фінансів. – 2015. – Вип. 4. – С. 117-129.
13. А. Вдовиченко, А. Зубрицький / Фіскальні та монетарні інструменти стимулювання економіки в Україні / // Вісник Київського національно – торговельного університету. – 2016. - №1 – С. 24-40.
14. Щербина Юрій. Пилятимуть тихо//Коментарі: спеціальна тема, 14 січня 2013 року. - №1-2. – с.14-15.

Електронні ресурси:

15. Про фінансову діяльність : Закон України. - www.rada.gov.ua
16. <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
17. <http://www.me.gov.ua>
18. <http://www.minfin.gov.ua>
19. <http://www.ukrstat.gov.ua>
20. <http://www.sfs.gov.ua>
21. www.niss.gov.ua/articles/1635
22. <http://www.nbuviap.gov.ua>

Додаток 1.

Основні макроекономічні показники [15,с.3]

Роки	2010	2011	2012	2013	2014
1	5	6	7	8	9
Номінальний ВВП (млрд.грн.)	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1556,7
Реальний ВВП (приріст у %)	104,1	105,5	100,2	100	93,2
Експорт товарів і послуг	104,1	102,7	94,4	91,9	85,5
Імпорт товарів і послуг	114,4	115,4	103,8	96,5	77,9
Індекс споживчих цін	109,4	108,0	100,6	99,7	112,1
Сальдо зведеного бюджету	-64,6	-23,1	-46,9	63,6	-72,0
Доходи до зведеного бюджету	314,5	398,6	445,5	442,8	456,1
Видатки зведеного бюджету у % до ВВП	379,1	421,6	492,5	505,8	523,1
Державний борг прямий і гарантований	432,3	473,2	515,5	584,8	1100,8

Додаток.2

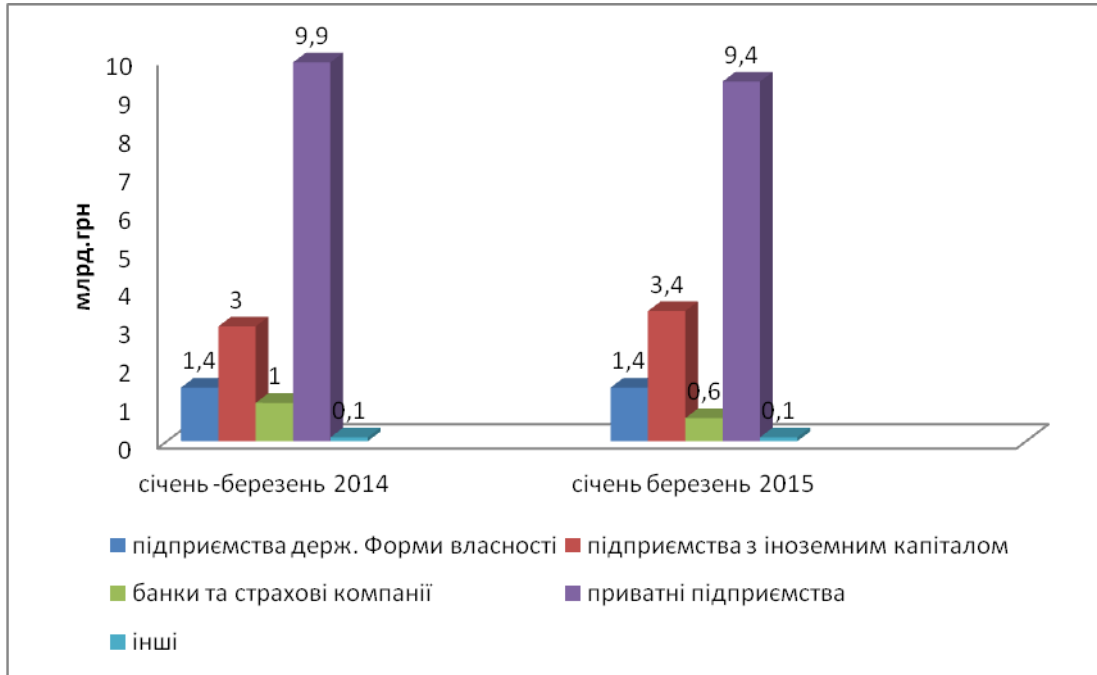
**Структура зведеного та державного бюджетів у
січні – березні 2013-2015 [21.с23]**

Доходи у %	Зведений бюджет			Державний бюджет		
	Роки					
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Податкові надходження ,з них	82,0	74,4	80,3	80,5	71,2	81,8
ПДФО	14,9	14,4	14,6	2,0	2,0	8,4
Податок на прибуток підприємців	17,4	13,9	11,8	22,0	17,5	13,3
Збори за спеціальне використання природних ресурсів, із них	6,0	6,4	3,2	3,4	4,1	3,5
Плата за землю	27,4	24,7	30,7	35,1	31,3	38,2
Податок на додану вартість	8,7	7,0	8,9	11,0	8,8	11,1
Акцизний податок	2,7	2,2	4,5	3,5	2,8	5,6
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	1,7	2,0	1,1	0,8	2,6	1,3
Рентна плата, збори за паливно-енергетичні ресурси	1,2	3,8	5,5	1,2	2,1	0,4

Інші податкові надходження	17,3	25,0	19,1	19,0	28,6	17,8
Неподаткові надходження ,у.т.ч	5,1	15,6	4,5	6,4	19,7	5,6
Доходи від власності та підприємницької діяльності	1,5	1,7	5,7	1,5	1,8	6,5
Адміністративні збори та платежі	9,4	6,6	7,7	9,6	5,9	4,6
Власні надходження бюджетних установ	1,3	1,1	1,2	1,5	1,2	1,1
Інші неподаткові надходження	0,2	0,4	0,3	0,01	0,0	0,1
Доходи від операцій з капіталом	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
Цільові фонди	0,4	0,0	0,2	0,4	0,1	0,3
Інші надходження	82,0	74,4	80,3	80,5	71,2	81,8

Діаграма 2.

Надходження податку на прибуток підприємств різних форм власності У січні - 2014 березні 2015 рр.

Додаток 3.[21.35] Видатки зведеного , державного та місцевих бюджетів за січень – березень 2013-2015 років.

Рік Видатки	2013			2014			2015		
	Річний план млн/грн	Факт. Млн/грн	Виконання у %	Річний план млн/грн	Факт. Млн/грн	Виконання у %	Річний план млн/грн	Факт. Млн/грн	Виконання у %
Зведений бюджет у.т.ч	521853,2	112102,8	21,5	587765,4	116642,3	19,0	631429,5	126028,3	20,0
Заг фонд	449280,6	99586,3	22,2	495416,3	100635,0	20,3	573822,5	113337,9	19,8
Спец фонд	72572,6	12516,5	17,2	92349,1	11007,3	11,9	57547,0	12690,4	21,9
Держ. Бюджет без урахування міжбюджетних трансфертів	297444,9	61592,4	20,7	335810,3	61104,0	18,2	390888,7	73497,1	18,8
Заг фонд	252870,3	53370,0	21,4	279641,8	54284,1	19,4	362389,2	68609,9	18,9
Спец фонд	44574,6	8222,4	18,4	56168,5	6819,9	12,1	28499,5	4887,2	17,2
Місц. Бюджети без урахування міжбюджетних трансфертів у.т.ч	224408,3	50510,4	22,5	251955,1	50538,3	20,1	240540,8	52531,2	21,8
Заг.фонд	196410,3	42216,3	23,5	215774,5	46351,0	21,5	211493,3	44728,0	21,2
Спец фонд	27998,0	4294,1	15,3	36180,6	4187,3	11,6	29047,5	7803,2	26,9
Держ. Бюджет з урахуванням міжбюджет.трансфертів У.т.ч.	416035,7	87857,1	21,1	474116,2	92817,8	19,6	569568,0	108771,2	19,1
Заг. Фонд	363629,7	79105,5	21,8	408073,7	82900,8	20,3	537566,7	103384,0	19,2
Спец. Фонд	52406,0	8751,6	16,7	66042,5	9917,0	15,0	32201,3	4887,2	15,2
Між бюджетні трансферти разом	118590,8	26264,7	22,1	138305,9	31713,8	22,9	178879,2	3574,1	20,0

Додаток 4. Видатки державного бюджету за січень- березень 2013-2015 років у розрізі функціональної класифікації видатків та кредитування

Роки Видатки згідно функціональною класифікацією	2013			2014			2015		
	План Млн,грн	Факт Млн,грн	Частка Факт у%	План Млн,грн	Факт Млн,грн	Частка Факт у%	План Млн,грн	Факт Млн,грн	Частка Факт у%
Заг держ.функ з	59207,7	1377,2	11,8	74741,5	12001,5	12,9	113660,4	20512,6	18,9

них :									
Обслуговування боргу	29582,9	6715,5	7,6	44856,2	8302,8	8,9	92672,5	17098,6	15,7
Оборона	16199,0	2887,3	3,3	17782,0	3049,0	3,3	45449,6	7771,2	7,1
Громадський порядок , та судова влада	34843,9	8052,9	9,2	40485,1	7751,4	8,4	50081,3	9145,7	8,4
Охорона навколишнього середовища	7036,8	1144,8	1,3	7314,3	391,3	0,4	3372,6	446,7	0,4
Житлово-комунальне господарство	51,2	8,4	0,01	682,1	15,5	0,02	523,73	0,27	0,0
Охорона здоров'я	12266,8	1773,8	2,0	12224,2	1734,9	1,9	11704,3	1374,5	1,3
духовний та фізичний розвиток	4646,8	687,5	0,8	5270,3	591,5	0,6	7123,1	667,2	0,6
освіта	32910,5	7307,0	8,3	33974,3	6608,6	7,1	30522,4	6322,7	5,8
соціальний захист та соціальне забезпечення з них:	89195,2	21539,1	24,5	92961,4	21305,3	23,0	87212,5	20795,9	19,1
соціальний захист пенсіонерів	89195,2	20808,4	23,7	87359,9	20808,4	22,4	76950,1	19381,4	17,8
Економічна діяльність у.т.ч:	83233,6	7814,4	8,9	50375,0	7654,99	8,2	41238,8	6460,4	5,9
Сільське госп. Лісове госп. Та пром-рибне госп.	7728,5	1394,2	1,6	7971,9	954,1	1,0	4303,9	675,1	0,6
паливно-енергетичний комплекс	10480,3	3332,1	3,8	21212,1	3449,1	3,7	3698,8	191,2	0,2
транспорт	14009,3	2557,2	2,9	1639,5	2551,3	2,7	24301,0	4694,2	4,3
інші видатки на економічну діяльність	4875,8	530,9	0,6	5051,5	700,4	0,8	8935,2	899,9	0,8
Між бюджетні трансферти	118590,8	26264,7	29,9	138305,9	31713,8	34,2	17879,2	35274,1	32,4

Усього	416035,7	87857,1	100,0	474116,2	92817,8	100,0	569768,0	108771,2	100,0
--------	----------	---------	-------	----------	---------	-------	----------	----------	-------